

de kongelige Regnskaber som et Aktiv, forefindes ikke. Ejendommene findes ikke anførte i „Kronens Skøder paa afhændet og erhvervet Gods fra Reformationstiden og til Nutiden.“ De findes heller ikke paa Rentemester-Regnskaberne fra ca. 1550 og fremover i Tiden. De findes heller ikke blandt de kongelige Ejendomme, der er opført til fuld Værdi paa de aarlige Statusoversigter for den kongelige færøske Handel. Kun de *aarlige Afgifter* findes regnskabsmæssigt posterede fra ca. 1550 og til 1911—12.

Det heromhandlede Gods er gennem Tiderne administrationsmæssigt gaaet under forskellige Benævnelser som „Vort og Kronens Gods paa Færøerne“, „det Kongen tilhørende Jordegods“, „Kongsgodset“, „det Staten tilhørende Fæstegods“ o. lign. Disse Benævnelser, der nærmest maa give Indtryk af, at Kongen, Staten, er Ejer af Jorden, kan man dog ikke hæfte sig ved, naar der ogsaa træffes Betegnelser, der med større Ret betegner Kongsbønderne som Grundejere, jfr. Rigsdagstidende, Folketinget 2den Session 1850, Sp. 7016, hvor Indenrigsministeren, ganske vist kun en enkelt Gang, betegner Godset som „det de kongelige Lejlændinge tilhørende Gods.“

At Staten har en hævdvunden Ret til den fastsatte Leje og den fastsatte Indfæstningsafgift, skal ikke bestrides, og det har derfor sin Sædvaneret, at disse Ydelser nu som for 100 Aar siden har været indført paa Statsregnskabet. Men nogen Ret derudover kan ikke erkendes at Staten har til Kongsgodset. Denne Anskuelse er i Analogi med den først i denne Oversigt nævnte Betragtning, at de norske Odelsbønder, da deres Ejendomme gik over til hvad vi nu vilde kalde for Kongsgods, antagelig alene blev Skat skyldige til Kongen, men derimod ikke mistede deres oprindelige Besiddelses- og Arveret til Godset.

Den her anførte Mening falder ogsaa sammen med, hvad der flere Gange har været anført i Færøernes Lagting, naar der har været Forslag fremme om Salg af Kongsgodset, sidst ved nogle Medlemmer i en Lagtingskommission, jfr. bl. a. Forslag og Betænkninger afgivne af den færøske Landbokommission 1911, Udkast til Lov for Færøerne om Fæstegodsets Overgang til Selvejendom, § 4, Side 256, hvor der foreslaas: Købesummen udgør 25 Gange den aarlige Lejeafgift, med Tillæg af Indfæstningen. Forslaget motiveres ved, at Staten ved at faa sig Lejen udbetalt, kapitaliseret, derved er skadesløsholdt for sin Rettighed i Godset, da Salget i Virkeligheden gælder en Afløsning af den paa Godset hvilende Afgift. Ganske det samme Standpunkt er hævdet i samme Kommissions „Udkast til Lov om Salg af de Præsteembederne tillagte Ejendomme“, Side 183, § 22, angaaende de Præsteembederne tillagte Kongsgaarde.

Endnu tydeligere træder Kommissionens Anskuelser frem i samme Forslags Udkast til Salg af de Kongsgaarde, som Kongen tillagde de færøske Præsteembeder, men som han ved Forordningen af 1632 fritog for at svare de sædvanlige Afgifter. Her gaar Kommissionen tydeligvis ud fra, at Afgiften var Kongens eneste Rettighed til disse Gaarde. Kommissionen foreslaar nemlig i Udkastets Side 183, § 22 med Anmærkninger, at hele Købesummen for disse afgiftsfrie Ejendomme tilfalder de færøske Præsteembeder.

Til Slutning kun dette: Som allerede før paavist er den een Gang fastsatte Afgift af det færøske Kongsgods ikke undergaaet nogen Forandring, rimeligvis ikke siden Kongens Overtagelse af samme, bevislig ikke siden 1584, hvilket er det Tidspunkt, de færøske Jordebøger rækker tilbage til. Det, der, som ogsaa før nævnt, senere er sket, er, dels at Afgiften fra at være en Naturalafgift er gaaet over til at blive en aarlig Pengeydelse, dels at Afgiften, der var ujevnt fordelt paa de forskellige Gaarde, er udjævnet til ligelig Fordeling paa hver Skattemark, men med Bibeholdelse af den oprindelige samlede Sum for Ydelsen.

I Henhold til, at Afgiften saaledes har holdt sig uforandret i ca. 350 Aar, og i Henhold til hele Kongsgodsets Art maa denne betragtes som fastsat een Gang for alle.

Analoge Tilfælde med dette Forhold er ikke ukendte, Professor Taranger omtaler saaledes i sin „Privatrettens Historie“, Kristiania 1907, Side 151, at Domkapitlen i Trøndelaget i det fjortende Aarhundrede indførte det saakaldte Jordindlæg, hvorved Jordlodder overdrages mod uforanderlig Afgift, og udtaler videre herom:

„Denne Overdragelse nærmer sig i Virkeligheden Salg mod aarlige Afgift i Stedet for mod Købesum. Lejeren kan dog ikke sælge Jorden videre, og hvis Afgifts-pigten misligholdes, falder Parcellen tilbage til den oprindelige Ejer. I nyere Tid siger vi, at den oprindelige Ejer kun ejer „den løse Landsskyld“, hvorimod Lejeren er den egentlige Grundejer.“